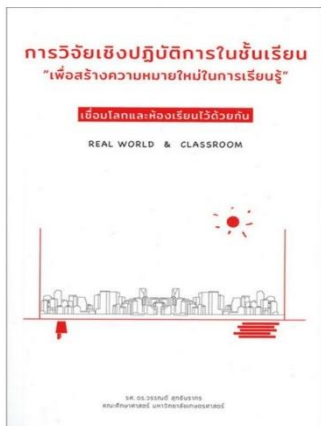

บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review): การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน “เพื่อสร้างความหมายใหม่ในการเรียนรู้” เชื่อมโลกและห้องเรียนไว้ด้วยกัน

วรรณดี สุทธิธนกร. (2563). การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อสร้างความหมายใหม่ในการเรียนรู้: เชื่อมโลกและห้องเรียนไว้ด้วยกัน. กรุงเทพฯ:สยามปริทัศน์, 256 หน้า.
ISBN: 9786164860209

ศึกษา เรื่องคำ

นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (กลุ่มวิชาหลักสูตรและการนิเทศ)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

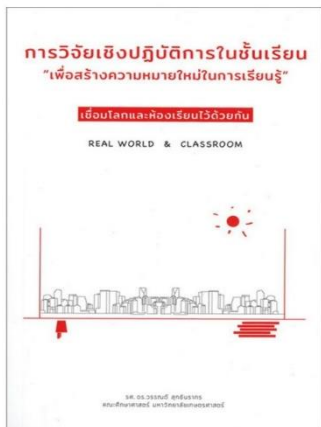
suksa_reu@nstru.ac.th

รับบทความ: 18 พฤศจิกายน 2563

แก้ไขบทความ: 29 มกราคม 2564

ตอบรับบทความ: 5 กุมภาพันธ์ 2564

Book Review: Classroom Action Research to Create New Meaning in Learning Connection the World and Classroom

Wandee Suttinakorn. (2020).
*Classroom Action Research to
Create New Meaning in
Learning Connection the
World and Classroom.*
Bangkok: Siam Paritat, 256 p.
ISBN: 9786164860209

Sueksa Rueangdam

Ph.D. Candidate (Curriculum and Instruction)
Faculty of Education, Silpakorn University
sueksa_reu@nstru.ac.th

Received: November 18, 2020

Revised: January 29, 2021

Accepted: February 5, 2021

เกริ่นนำ (Preface)

หนังสือการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน “เพื่อสร้างความหมายใหม่ในการเรียนรู้” เชื่อมโลกและห้องเรียนไว้ด้วยกัน ของ รศ. ดร. วรณดี สุทธินรากร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นหนังสือที่ช่วยเสริมพลังการเรียนรู้และสร้างแรงจูงใจให้ครู ผู้อยู่ในกระแสการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยใหม่ โดยผู้เขียนได้คลี่และขยายความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน CAR (Classroom Action Research) ในหลายประเด็นที่ประโยชน์สำหรับครูในการพัฒนาตนเอง พัฒนาการเรียนการสอน และการปฏิบัติการวิจัย เพื่อก้าวไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ (Professional Teacher)

สาระสำคัญ (Substance)

หนังสือเล่มนี้มีเนื้อหาสาระที่ช่วยให้ผู้อ่านเกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถใช้เป็นแนวทางในการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน และการพัฒนาการเรียนการสอนที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงได้ ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้ 1) ความหมายและคุณค่าของการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน 2) ปรัชญาการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ 3) ระบบการศึกษาของไทยและสถานการณ์ของการจัดการศึกษา 4) การขึ้นใจหทัยของการวิจัย และการทบทวนเอกสาร 5) การเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวาต่อการจัดการเรียนรู้ในโลกสมัยใหม่ 6) การออกแบบการวิจัยกับการทบทวนเอกสาร 7) การวิเคราะห์ข้อมูล การเขียนรายงาน และการเผยแพร่ผลงานวิจัย 8) การจัดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงในงานวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน 9) ประสบการณ์การใช้ Concept Mapping เพื่อการเรียนรู้ในรายวิชาประกัน

คุณภาพการศึกษา 10) การใช้ TL ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน:
ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ในวิชา Community Medicine

การสะท้อนคุณค่า (Value Reflection)

ผู้เขียนนำเสนอองค์ความรู้ที่มีเนื้อหาหลักซึ่ง สัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน
ตลอดทั้งเล่ม ความรู้ที่นำเสนอมีความน่าสนใจติดตาม เรียบเรียงงานเขียน
โดยบูรณาการทั้งความรู้เดิมและเพิ่มเติมความรู้ใหม่ที่ทันสมัย เหมาะสม
สอดคล้อง ตามสภาพการณ์ที่เป็นจริงในปัจจุบัน เนื้อหาตั้งแต่บทที่ 1-10
ถ่ายทอดจากการสั่งสมประสบการณ์ในการปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน
และบัดนี้ได้เผยแพร่เพื่อคุณประโยชน์ในวงกว้าง ซึ่งหนังสือเล่มนี้สะท้อน
คุณค่าในหลายประเด็น ดังนี้

1. ชี้ให้เห็นว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน นอกจากจะต้องใช้
ทฤษฎีการเรียนการสอนในการวิจัยแล้ว ยังเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนา
ทฤษฎีการเรียนการสอนด้วย เนื่องจากการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติและมีการ
ประเมินผลอย่างเป็นระบบ ทำให้ผู้อ่านเห็นถึงความสำคัญและเห็น
ความสัมพันธ์ของการพัฒนาในทิศทางเดียวกันระหว่างการพัฒนาหลักสูตร
การเรียนการสอน และการวิจัย

2. บอกเล่าเรื่องราวของการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน CAR
(Classroom Action Research) ในมิติต่าง ๆ และนำเสนอแนวทางการ
ขับเคลื่อนการพัฒนาของทั้งในและต่างประเทศ สรุปความเป็นมา การเติบโต
และการขยายตัว ประโยชน์และคุณค่าของการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน
พร้อมเปรียบเทียบให้เห็นจุดเน้นที่ทำให้การวิจัยเชิงปฏิบัติในชั้นเรียน
แตกต่างจากการวิจัยเชิงทดลอง นั่นก็คือการรับเอาผู้เรียนมาเป็น “คนใน” ที่
มีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัย

3. มีการนำเสนอปรัชญาการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ตามยุคสมัย ตั้งแต่ยุคจิตนิยม (Idealism) ยุคประจักษ์นิยม (Realism) จนถึงการเคลื่อนสู่ยุคประสบการณ์นิยมหรือปฏิบัตินิยม (Experimentalism) และยุคอัตถิภาวนิยม (Existentialism) ผู้เขียนนำเสนอทฤษฎีสำคัญที่แตกแขนงเป็นหลายสาขาและเป็นฐานคิดการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ได้แก่ ทฤษฎีการสร้างสรรค์ทางปัญญา (Constructivism) ทฤษฎีการวิพากษ์ (Critical theory) และทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) ซึ่งลำดับพัฒนาการไว้อย่างชัดเจน ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความจริงที่เปลี่ยนแปลงและตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ที่ต้องปรับเปลี่ยนไป

4. ชี้ชวนให้พิจารณาภาพรวมระบบการศึกษาของไทยและสถานการณ์ของการจัดการศึกษาในมุมกว้าง ช่วยให้ครุ่นทบทวนได้เล็งเห็นถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นในห้องเรียน พร้อมขยายความรู้ความเข้าใจโดยนำเสนอการวิเคราะห์ภาพรวมของระบบการศึกษา ทั้งที่เป็นการศึกษาในระบบ (Formal education) การศึกษานอกระบบ (Non-formal education) และการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal education) ซึ่งมีความสำคัญอย่างเท่าเทียม มีการยกตัวอย่างปัญหาที่ต้องเผชิญทั้งวิกฤติผู้เรียน การกำหนดอุดมการณ์และเป้าหมายของหลักสูตร โครงสร้างและเนื้อหาหลักสูตร สถานการณ์ของการศึกษาเหล่านี้ ชวนให้ผู้อ่านหันมาทบทวนและพิจารณาเป้าหมายของหลักสูตรและอุดมการณ์ของการจัดการศึกษาระดับต่าง ๆ ทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา นอกจากนี้ ผู้เขียนยังตั้งคำถามให้ผู้อ่านถกคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาว่า ทำไมปฏิรูปการศึกษาแล้วปัญหายังคงอยู่? เพื่อให้ร่วมค้นหาคำความหมายที่แท้จริงตามเจตนารมณ์ เนื้อหาวิธีการหรือกระบวนการเรียนการสอนที่จะเป็นตัวนำการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม

5. อธิบายและชี้แนะแนวทางในการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน CAR (Classroom Action Research) ตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ ซึ่งช่วยให้ครุณักวิจัยเริ่มต้นและดำเนินการไปในทิศทางที่ถูกต้อง ประกอบด้วย การแสวงหาและกำหนดโจทย์การวิจัย การทบทวนเอกสารและการออกแบบการวิจัย การกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผลที่คาดว่าจะได้รับ เครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล การตีความและอธิบายความหมายของข้อมูล การเขียนรายงานวิจัย ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับนักวิจัยพร้อมวิธีการแก้ไขปัญหา และการเผยแพร่ผลงานวิจัย

6. มีการนำเสนอเครื่องมือวิจัยที่น่าสนใจหลายประเภท ได้แก่ เครื่องมือการวิจัยในการสำรวจปัญหา เครื่องมือในการออกแบบการเปลี่ยนแปลง เครื่องมือในการเรียนรู้ และเครื่องมือมนุษย์ (Human as instrument) โดยผู้เขียนให้ความสำคัญกับการเรียนรู้วิธีการตั้งคำถามชวนคิด เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่สะท้อนโลกทัศน์ ความคิด ความเชื่อ หรือการกระทำ ซึ่งช่วยให้ครุณักวิจัยเรียนรู้วิธีการตั้งคำถามให้เจาะลึกในมิติทางวัฒนธรรมที่ทับซ้อนอยู่ในโครงสร้างทางภาษา นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังสนับสนุนให้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของการวิจัยลูกผสม (Mixed Method) คือใช้วิธีการเชิงปริมาณร่วมกับเชิงคุณภาพ เพื่อให้การตีความและอธิบายความหมายข้อมูลของการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนมีน้ำหนักมากขึ้น

7. สนับสนุนหลักการ แนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) ตามแนวคิดของ Mezirow (1978) โดยอธิบายหลักการของทฤษฎีนี้ว่าเป็นการเรียนรู้ที่มีการกำกับให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้วยหลักเหตุผลและคุณธรรม ช่วยให้ครูเข้าใจบทบาทของตนเองมากขึ้น เป็นการปรับกระบวนการทัศน์เพื่อค้นหาความหมายเดิมในการคิด การกระทำ ที่อยู่

ในประสบการณ์เดิม เพื่อนำไปสู่การสร้างความหมายใหม่ในประสบการณ์เดิม และนำความหมายใหม่ไปสู่การปฏิบัติใหม่ในอนาคต ด้วยการกำหนดบทบาทใหม่และคลี่ความสัมพันธ์เชิงอำนาจลง ในส่วนนี้ส่งผลต่อความเข้าใจบทบาทของครูและนำไปสู่การปฏิบัติใหม่ในห้องเรียน ไม่ว่าจะเป็นการสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ที่ดี การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การสร้างความสัมพันธ์ที่อบอุ่นและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ล้วนสนับสนุนแนวคิดในการสร้างบรรทัดฐานที่ดีให้เกิดขึ้นในห้องเรียน เช่น ความสุภาพอ่อนโยน การยอมรับนับถือผู้อื่น ความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม เป็นต้น

8. นำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้และเทคนิคการจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางให้ครูสามารถนำไปใช้ในการสร้างการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา (Active Learning) ในโลกสมัยใหม่ ในฐานะที่เป็นตัวนำการเปลี่ยนแปลง (Intervention) ในกระบวนการวิจัยหรือนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน (Research-based Learning) ซึ่งสามารถขยายกว้างออกไปสู่การสอนแบบโครงงาน (Project based Learning) หรือการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานได้ (Problem based Learning) ได้ 2) การเรียนรู้แบบวิเคราะห์กรณีศึกษา (Case Study) 3) การเรียนรู้แบบ Ted Talk (Technology Entertainment and Design) 4) การเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดรวบยอด (Concept Mapping) 5) การเรียนรู้แบบใช้เกม (Game based Learning) 6) บทบาทสมมุติ (Role Play) 7) การเรียนรู้แบบร่วมมือกัน (Collaborative Learning) และ 8) การเรียนรู้แบบการเขียนบันทึก (Keeping Journals)

9. มีการยกตัวอย่างสถานการณ์เพื่อเพิ่มความเข้าใจให้กับผู้อ่านมากขึ้น โดยนำเสนอหลักคิดและวิธีการของการจัดการเรียนรู้เพื่อการ

เปลี่ยนแปลง (Transformative Learning: TL) ที่ใช้ในงานวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ตัวอย่างผลงานจากประสบการณ์การใช้แผนผังความคิด (Concept Mapping) วิธีการง่าย ๆ ที่พัฒนาได้อย่างเห็นผล เพื่อการเรียนรู้ในรายวิชาประกันคุณภาพการศึกษา และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้รายวิชา Community Medicine โดยการใช้ Active Learning ในรูปแบบของ RBL (Research Based Learning) ในกระบวนการ TL ที่ผืนนี้อยู่ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วย

สรุป (Conclusion)

หนังสือการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน “เพื่อสร้างความหมายใหม่ในการเรียนรู้” เชื่อมโลกและห้องเรียนไว้ด้วยกัน ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพแนวคิดของการเชื่อมโลกและห้องเรียนเข้าด้วยกัน เห็นแนวทางในการสร้างห้องเรียนที่มีความสุข สร้างการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีชีวิตชีวา จนสุดท้ายจะเห็นวิถีการพัฒนาที่จะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าในสายวิชาชีพครู หนังสือเล่มนี้จึงเป็นเสมือนการเปิดประตูชี้ทางไปสู่พื้นที่ของการเรียนรู้ของครู นักคิด นักปฏิบัติ ให้ได้พัฒนาความสามารถในทางวิชาการและวิชาชีพ เพื่อสร้างสรรค์และเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

Mezirow, J. (1978). Perspective Transformation. *Adult Education Quarterly*, 28, 100-110.